EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 29.7.2022
COM(2022) 383 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Zpráva o přezkumu provádění Nástroje pro oživení a odolnost

Zpráva o přezkumu provádění Nástroje pro oživení a odolnost

červenec 2022

Obsah

Úvod 2

I. PROBÍHAJÍCÍ PROVÁDĚNÍ NÁSTROJE PRO OŽIVENÍ A ODOLNOST: POSÍLENÍ PO CELOSVĚTOVÉ PANDEMII 3

I. a. Investiční a reformní impuls pro evropské hospodářství 3

I. b. Poskytování okamžité finanční podpory 6

II. DOSAVADNÍ POKROK: PŘÍSPĚVEK K CÍLŮM ŠESTI PILÍŘŮ A K ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ 8

II. a. Šest pilířů pro oživení s perspektivou do budoucna: přehled splněných milníků a cílů 8

II. b. Příspěvek Nástroje pro oživení a odolnost k řešení genderových rozdílů 23

III. DALŠÍ POSTUP: FLEXIBILNÍ NÁSTROJ PŘIZPŮSOBENÝ NOVÝM VÝZVÁM 29

III. a. Posílení národních plánů pro oživení a odolnost s cílem řešit nové výzvy 29

III. b. Postup vpřed: pokyny členským státům k aktualizaci plánů 31

Závěr 31

Úvod

Nařízením (EU) 2021/241 byl dne 19. února 2021 zřízen Nástroj pro oživení a odolnost, který má podpořit soudržnost tím, že zmírní sociální a hospodářské dopady pandemie COVID-19 a lépe připraví Unii na budoucí výzvy, a to zejména podporou zelené a digitální transformace. Po osmnácti měsících je provádění nástroje na dobré cestě a postupuje rychle v souladu s harmonogramem reforem a investic, který stanovily členské státy. Dosud bylo z Nástroje pro oživení a odolnost vyplaceno již 100 miliard EUR: 56,6 miliardy EUR v rámci předběžného financování a 43 miliard EUR v platbách, přičemž provádění plánů pro oživení a odolnost přináší konkrétní hmatatelné výsledky v oblasti investic i reforem, a to v šesti pilířích, které pod nástroj spadají.

V návaznosti na zveřejnění první výroční zprávy[1] o provádění nástroje dne 1. března 2022 a v souladu s článkem 16 nařízení poskytuje tato zpráva o přezkumu aktuální informace o provádění nástroje a obsahuje kvantitativní posouzení přispění plánů pro oživení a odolnost k cílům v oblasti klimatu a digitalizace, jakož i ke každému ze šesti pilířů. Zpráva také popisuje, jakým způsobem se plány pro oživení a odolnost snaží řešit nerovnosti mezi ženami a muži. Zabývá se zprávou Evropského parlamentu o provádění Nástroje pro oživení a odolnost[2], zahrnuje informace o provádění plánů pro oživení a odolnost do 30. června 2022 a vychází z údajů zveřejněných ve srovnávacím přehledu oživení a odolnosti. Další informace také propaguje kampaň NextGenEU, kterou Komise zahájila v květnu 2022[3].

Článek 16 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost stanoví, že zpráva o přezkumu by měla rovněž obsahovat pozorování a pokyny pro členské státy před aktualizací jejich plánů pro oživení a odolnost v souvislosti s aktualizací maximálního finančního příspěvku v roce 2022. V reakci na geopolitický a hospodářský vývoj vyvolaný invazí Ruska na Ukrajinu však Komise předem uvedla svá pozorování a pokyny, které byly součástí jejích pokynů k plánům pro oživení a odolnost v kontextu plánu REPowerEU[4] zveřejněného v květnu 2022.

[1] COM(2022)75 final

[2] K dispozici na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0171_EN.html.

[3] V souladu s čl. 34 odst. 3 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, viz https://europa.eu/next-generation-eu/index_cs.

[4] Pokyny jsou k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c_2022_3300_1_en_0.pdf.

I. PROBÍHAJÍCÍ PROVÁDĚNÍ NÁSTROJE PRO OŽIVENÍ A ODOLNOST: POSÍLENÍ PO CELOSVĚTOVÉ PANDEMII

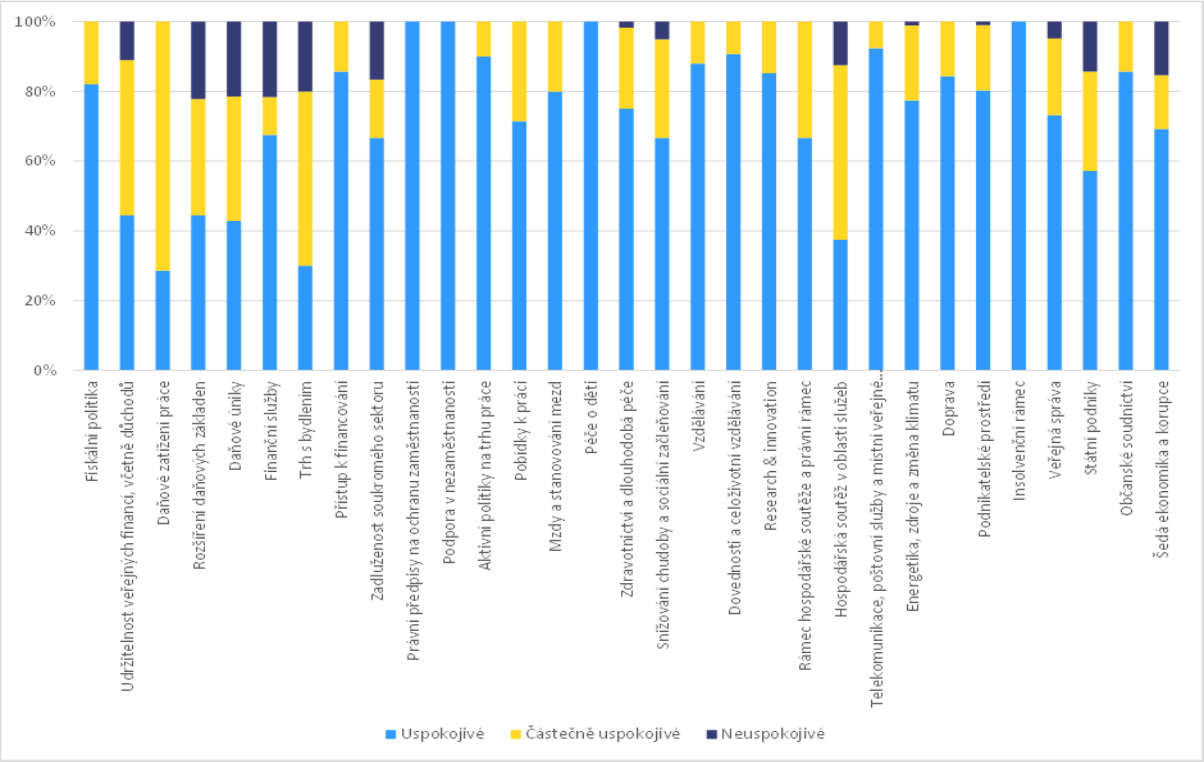
I. a. Investiční a reformní impuls pro evropské hospodářství

Od chvíle, kdy byl Nástroj pro oživení a odolnost představen jako odpověď Evropy na bezprecedentní krizi, uplynuly již více než dva roky. Evropské hospodářství prochází zásadní proměnou v kontextu destabilizovaného světa plného nejistot. Proto je hlavním cílem Nástroje pro oživení a odolnost podporovat hospodářskou, sociální a územní soudržnost Unie financováním reforem a investic, které mají dlouhodobý dopad a poskytují komplexní podporu pro zelenou a digitální transformaci. Cílem logiky Nástroje pro oživení a odolnost založené na výsledcích je přitom zajistit účinnou dynamiku reforem v každém členském státě až do roku 2026. Podle odhadů[5] se v případě správného využití prostředků z nástroje NextGenerationEU očekává zvýšení HDP EU přibližně o 1,5 % a zároveň podpora vytváření nových pracovních míst. Zavedení víceletého finančního rámce a programu NextGeneration EU a rovněž biliony eur, které vlády již vynaložily na vnitrostátní opatření, zvýšily odolnost EU a lépe ji připravily na řešení výzev, které přinesla pandemie a které přinesou další krize v budoucnu. Nejnovější prognózy potvrzují silný potenciál růstu hospodářství EU navzdory pokračujícím otřesům a nedostatku pohonných hmot na světových trzích, který způsobila válka na Ukrajině. Projekce růstu však provází mimořádná nejistota a silná rizika nepříznivého vývoje. Pokud jde o budoucnost, vzhledem k nedávnému prudkému nárůstu inflace a úrokových sazeb je potřeba podpory z Nástroje pro oživení a odolnost naléhavější než kdykoli předtím, přičemž tento nástroj může členským státům v náročné situaci poskytnout zásadní podporu.

Plány 25 členských států pro oživení a odolnost schválila Komise a Rada. Reformy a investice zahrnuté do plánů pro oživení a odolnost přispívají k účinnému řešení všech nebo významné části výzev identifikovaných v příslušných doporučeních pro jednotlivé země určených členským státům v rámci evropského semestru v letech (zvýrazněno v grafu č. 1).

[5]Viz Pfeiffer P., Varga J. a in 't Veld J. (2021), „Quantifying Spillovers of NGEU investment", European Economy Discussion Papers, č. 144 a Afman a kol. (2021), „An overview of the economics of the Recovery and Resilience Facility", Quarterly Report on the Euro Area (QREA), sv. 20, č. 3 s. 7–16. Obě studie rovněž zdůrazňují citlivost výsledků na klíčové předpoklady.

Graf č. 1. Podíly doporučení pro jednotlivé země, na něž se vztahuje 25 plánů pro oživení a odolnost, podle politických oblastí (jak je definováno v databázi CESAR)

Zdroj: Evropská komise

Provádění nástroje postupně dosáhlo ustáleného tempa, které je dáno nepřetržitým úsilím členských států. Probíhají práce na provozních ujednáních mezi mnoha členskými státy a Komisí. Jejich podpis je podmínkou pro předložení žádosti o platbu. K dnešnímu dni bylo uzavřeno třináct provozních ujednání[6], která vedla k předložení jedenácti žádostí o platbu[7] a k vyplacení prostředků šesti členským státům[8]. Má-li být nástroj dlouhodobě úspěšný, je nezbytné, aby členské státy i nadále projevovaly odhodlání včas plnit své milníky a cíle. Úspěšnost Nástroje pro oživení a odolnost závisí také na úzkém zapojení sociálních partnerů, organizací občanské společnosti, místních a regionálních orgánů, nevládních organizací a dalších zúčastněných stran, které se podílely na přípravě plánů a nyní hrají klíčovou roli při jejich provádění. Kromě toho by se členské státy mohly při provádění svých plánů spolehnout na Nástroj pro technickou podporu Evropské komise.

Pokrok při plnění cílů v oblasti digitalizace a klimatu stanovených v nařízení

Nástroj pro oživení a odolnost předkládá celou řadu reforem a investic, které podpoří cíle v oblasti životního prostředí a digitalizace v celé EU. Všechny vnitrostátní plány pro

[6] Provozní ujednání podepsaná s Estonskem, Francií, Chorvatskem, Itálií, Kyprem, Lotyšskem, Litvou, Portugalskem, Rumunskem, Řeckem, Slovenskem, Slovinskem a Španělskem. Očekává se, že do konce roku 2022 bude podepsáno dalších 12 provozních ujednání.

[7] Žádost o platbu podaly Francie, Chorvatsko, Itálie, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a dvě Španělsko a Itálie.

[8] Platby již obdržely Francie, Chorvatsko, Itálie, Portugalsko, Řecko a Španělsko.

oživení a odolnost silně podporují zelenou transformaci. Každý plán pro oživení a odolnost musí zahrnovat minimálně 37 % přidělených prostředků na opatření v oblasti klimatu. Kromě cílové hodnoty 37 % pro oblast klimatu musí každé jednotlivé opatření splňovat zásadu „významně nepoškozovat“ ve vztahu k širšímu souboru environmentálních cílů. Zatímco všechny plány překračují doporučenou hodnotu 37 % (40 % prostředků přidělených na plány je určeno na cíle v oblasti klimatu), řada členských států využila na klimatické cíle více než polovinu svých přidělených prostředků. Kromě toho nástroj přispěje k digitální transformaci EU. Podporuje reformy a investice do digitální infrastruktury, dovedností, digitálních technologií a výzkumu a inovací s cílem podpořit špičkovou úroveň Evropy v oblasti technologií a rovněž digitalizaci podniků a veřejných služeb. Nařízení členským státům ukládá, aby na opatření na podporu digitální transformace věnovaly více než 20 % svých prostředků, ale většina členských států tuto hranici překročila, a na digitální cíle bylo tudíž věnováno 26 % celkových prostředků přidělených na plány. Například Německo a Rakousko investují do digitálních cílů přibližně 53 % a Lucembursko, Litva a Irsko 32 % svých maximálních celkových přidělených prostředků.

Podle informací shromážděných v pololetních zprávách jsou milníky a cíle plněny včas. Na konci dubna 2022 podaly členské státy v rámci druhého kola předkládání pololetních zpráv zprávu o plnění svých plánů. Předložená data poukazují na stálý pokrok při provádění plánů, neboť členské státy jsou na správné cestě, co se týče provádění jejich plánů pro oživení a odolnost.

Při provádění reforem i investic v rámci jednotlivých plánů pro oživení a odolnost dochází k vyváženému pokroku, kdy jsou plněny milníky a cíle.

Příklady reforem se splněnými milníky

- **Chorvatsko** přijalo zákon o alternativních pohonných hmotách
- **Francie** provedla reformu týkající se správy veřejných financí
- **Řecko** přijalo a začalo provádět zákon o nakládání s odpady
- **Itálie** přijala právní předpisy k reformě soudnictví
- **Portugalsko** přijalo národní strategii pro boj proti chudobě
- **Španělsko** přijalo národní plán digitálních kompetencí

Členské státy rovněž uskutečnily značný počet investic. Některé příklady jsou uvedeny v rámečku níže.

Příklady investic se splněnými cíli

- **Chorvatsko** poskytlo podporu podnikům s cílem posílit energetickou účinnost a využívání obnovitelných zdrojů energie v průmyslovém odvětví
- **Francie** poskytla 400 000 příspěvků na renovaci soukromého bydlení
- **Řecko** vypsalo výběrové řízení na výstavbu 13 regionálních středisek civilní ochrany (PEKEPP) prostřednictvím programů partnerství veřejného a soukromého sektoru
- **Itálie** rozšířila pobídky na podporu energetické účinnosti obytných budov
- **Portugalsko** podepsalo potřebné smlouvy na plánovaný nákup 600 000 osobních počítačů pro žáky a učitele
- **Španělsko** schválilo plán digitalizace malých a středních podniků na období 2021–2025, který má posílit digitalizaci malých podniků a podpořit technologické inovace.

Rovněž je třeba zdůraznit, že v první fázi provádění plánů pro oživení a odolnost členské státy splnily řadu milníků s cílem podpořit využívání investic na vnitrostátní úrovni a zároveň zajistily odpovídající kontrolní systémy. Itálie například zavedla nové administrativní postupy s cílem zjednodušit a standardizovat soubor povinností pro podniky, které mají přístup k prostředkům z Nástroje pro oživení a odolnost, a vyvinula systém úložiště pro kontrolu provádění Nástroje pro oživení a odolnost v jednotlivých regionech. Podobně Francie zlepšila systém kontrol a auditů tím, že stanovila úkoly a povinnosti koordinačního orgánu a příslušných ministerstev, zavedla postupy pro shromažďování a uchovávání údajů Nástroje pro oživení a odolnost a vymezila strategii auditu před žádostmi o platby.

I. b. Poskytování okamžité finanční podpory

Trvalé provádění plánů pro oživení a odolnost již vedlo k vyplacení přibližně 20 % přidělených prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost. 21 členským státům bylo vyplaceno více než 56,6 miliardy EUR v rámci předběžného financování a 43 miliard EUR bylo vyplaceno na základě splnění milníků a cílů. Od první žádosti o platbu předložené Španělskem dne 11. listopadu 2021 obdržela Komise dalších 10 žádostí o platbu[9] a v roce 2022 se očekává předložení více než 30 žádostí o platbu. Ke dni 30. června[10] obdrželo první platby šest zemí (Francie, Chorvatsko, Itálie, Portugalsko, Řecko a Španělsko) a nedávná platba Chorvatsku zvýšila celkovou částku Nástroje pro oživení a odolnost vyplacenou Komisí na symbolických 100 miliard, a to pouhý rok po oficiálním předložení prvních plánů. Dosavadní rychlé tempo vyplácení prostředků svědčí o účinnosti financování prostřednictvím Nástroje pro

[9] Španělsko podruhé dne 30. 4., Francie dne 26. 11. 2021, Řecko, Itálie, Portugalsko, Chorvatsko, Slovensko dne 29. 4. a Rumunsko dne 31. 5.

[10] První žádost o platbu předloženou Slovenskem a druhou žádost o platbu předloženou Španělskem Komise schválila dne 21. 7. 2022. Vyplacením obou plateb by se celková vyplacená částka zvýšila na 112,4 miliardy EUR.

oživení a odolnost a o vysokém odhodlání členských států provádět související reformy a investice.

Nástroj pro oživení a odolnost – Komunikace a viditelnost

Článek 34 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost stanoví požadavky na komunikaci pro členské státy a plány pro oživení a odolnost. Vysvětluje, že členské státy uvádějí původ těchto prostředků a zajišťují jejich viditelnost, i vyobrazením loga Unie a uvedením prohlášení o financování ve znění „financováno Evropskou unií – NextGenerationEU“, poskytují, ucelené, účinné a přiměřené informace různým cílovým skupinám, včetně sdělovacích prostředků a veřejnosti. Tyto požadavky jsou dále stanoveny v dohodě o financování, kterou Komise podepsala se všemi členskými státy přijímajícími podporu v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, a členské státy uvedly svou komunikační strategii v plánech pro oživení a odolnost.

Členské státy přijaly řadu opatření, aby zajistily zviditelnění podpory z Nástroje pro oživení a odolnost. Mezi ně patří: zřízení vnitrostátních internetových stránek věnovaných Nástroji pro oživení a odolnost; zveřejňování příslušných plánů pro oživení a odolnost a provádění komunikačních strategií uvedených v plánech pro oživení a odolnost. Členské státy (a koneční příjemci) rovněž vystavují příslušná prohlášení o financování, případně doplněná znakem Unie.

Komise poskytuje členským státům pravidelné pokyny a nadále podporuje jejich úsilí o zviditelnění Nástroje pro oživení a odolnost. Kromě spuštění srovnávacího přehledu oživení a odolnosti Komise zřídila webovou stránku Nástroje pro oživení a odolnost[11]), na které jsou rovněž uvedeny národní plány pro oživení a odolnost a odkazy na příslušné vnitrostátní webové stránky. Komise také pravidelně diskutuje s členskými státy o tématech Nástroje pro oživení a odolnost v rámci sítě INFORM EU (celoevropská síť komunikačních pracovníků odpovědných za komunikaci týkající se projektů EU a členských států v rámci fondů EU, včetně Nástroje pro oživení a odolnost). Komise uspořádala pět specializovaných klinik INFORM EU, aby poskytla poradenství odborníkům z členských států a umožnila výměnu osvědčených postupů v konkrétních otázkách týkajících se komunikace a zviditelnění Nástroje pro oživení a odolnost.

Komise rovněž pořádá společně s členskými státy společné akce, které zdůrazňují evropský rozměr projektů podporovaných z Nástroje pro oživení a odolnost. Zvláštní pozornost si zaslouží každoroční akce, které představují klíčový komunikační moment, kdy se setkávají instituce, zúčastněné strany (zejména sociální partneři a občanská společnost) a příjemci podpory z Nástroje pro oživení a odolnost, aby diskutovali o pokroku a aktuálním stavu provádění plánů pro oživení a odolnost.

V roce 2022 se již konaly čtyři každoroční akce (EE, LV, MT a PT), další budou následovat na podzim. Ústřední úlohu při organizování každoročních akcí a obecněji při podpoře spolupráce v oblasti komunikace ve členských státech hrají úředníci odpovědní za evropský semestr vyslaní do zastoupení Komise.

[11] https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_cs

Kromě toho Komise pravidelně zve místní média na informační schůzky v souvislosti s vyřizováním žádostí o platbu, aby mohla zodpovědět všechny případné dotazy týkající se hodnocení Komise.

Komise rovněž zahájila korporátní komunikační kampaň NextGenEU, jejímž cílem je zvýšit povědomí o rozsahu a cílech plánu oživení v celé Evropě. Kampaň, která byla zahájena na jaře 2021, se brzy více zaměří na informování o konkrétních přínosech projektů financovaných z programu NextGenerationEU v jednotlivých členských státech.

II. DOSAVADNÍ POKROK: PŘÍSPĚVEK K CÍLŮM ŠESTI PILÍŘŮ A K ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ

II. a. Šest pilířů pro oživení s perspektivou do budoucna: přehled splněných milníků a cílů

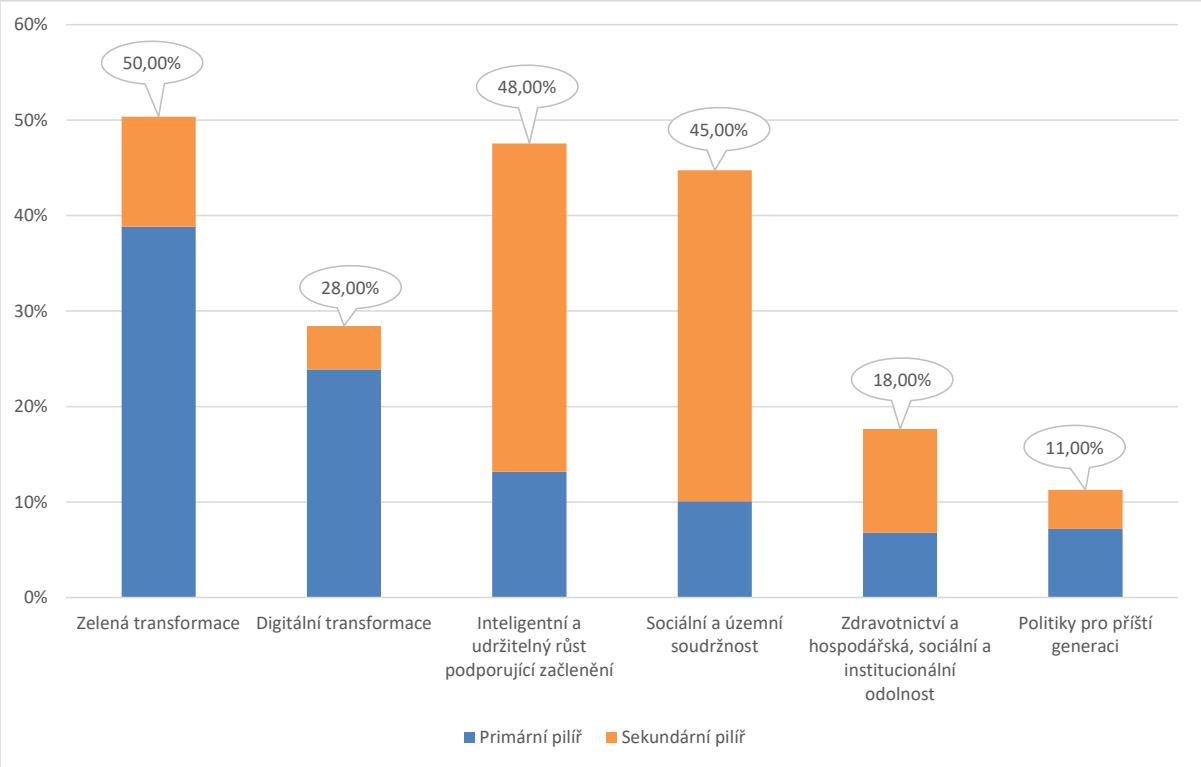
Ustanovení čl. 29 odst. 3 nařízení vyzývá Komisi, aby podala zprávu o přispění každého plánu pro oživení a odolnost k šesti pilířům Nástroje pro oživení a odolnost uvedeným v čl. 3 písm. a) až f). Jedná se o těchto šest pilířů:

- zelená transformace,
- digitální transformace,
- inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, včetně hospodářské soudržnosti, pracovních míst, produktivity, konkurenceschopnosti, výzkumu, vývoje a inovací a dobře fungujícího vnitřního trhu se silnými malými a středními podniky,
- sociální a územní soudržnost,
- zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost, s cílem mimo jiné zvyšovat připravenost a schopnost reakce na krize a
- politiky pro příští generaci, děti a mládež, jako je vzdělávání a rozvoj dovedností.

Šest pilířů politiky odráží prioritní politické oblasti evropského významu a celkovou oblast působnosti Nástroje pro oživení a odolnost. V souladu s mnohostrannou povahou jednotlivých opatření, kdy je opatření často spojeno s několika pilíři, vychází podávání zpráv z přiřazení každého opatření (nebo dílčího opatření) ke dvěma pilířům politiky (tj. primárnímu a sekundárnímu pilíři)[12]. Níže uvedený graf poskytuje přehled odhadovaných výdajů podle jednotlivých pilířů politiky na základě 25 plánů přijatých Radou. Zelená transformace, inteligentní udržitelný růst podporující začlenění a sociální a územní soudržnost jsou pro zkoumané členské státy na předních místech výdajových priorit (s výší příspěvku 40 až 50 %). 29 % výdajů na opatření přispívá k digitální transformaci a 16 % k politikám v oblasti zdravotnictví a hospodářské, sociální a institucionální odolnosti, což odráží i reakce na pandemii COVID-19. V neposlední řadě více než 12 % výdajů přispívá na politiky pro příští generaci, včetně vzdělávání a dovedností.

[12] Opatření jsou zařazena do primárních a sekundárních pilířů na základě jejich relevance. Na základě hlavní politické oblasti dotčeného opatření (např. ekologická, digitální atd.) se určí jeho primární přiřazení. Sekundární přiřazení vychází z druhé nejvýznamnější politické oblasti daného opatření.

Graf č. 2. Podíl odhadovaných výdajů plánů pro oživení a odolnost podle jednotlivých pilířů politiky

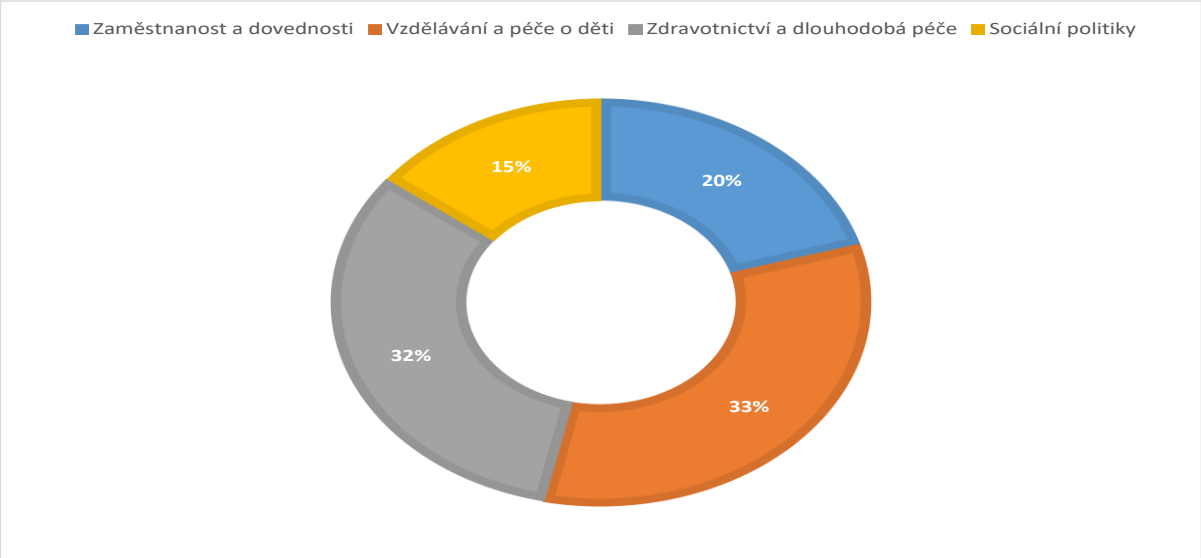

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti. Pozn.: Každé opatření přispívá ke dvěma politickým oblastem ze šesti pilířů (primární a sekundární), proto celkový příspěvek ke všem pilířům zobrazeným v tomto grafu činí 200 % odhadovaných nákladů na schválené plány pro oživení a odolnost. Procentní podíly vypočítané pro příspěvek k pilířům zelené a digitální transformace se liší od procentních podílů vypočtených pro příspěvek k cílům v oblasti klimatu a digitalizace, které se vypočítávají podle jiné metodiky (podrobně popsané v přílohách VI a VII nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost).

Odhaduje se, že více než čtvrtina celkových výdajů v přijatých plánech přispívá na sociální výdaje, včetně výdajů na děti a mládež (graf č. 3). Vzhledem k významu sociálních výdajů v důsledku pandemie COVID-19 svěřilo nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost Komisi pravomoc přijmout akt v přenesené pravomoci, kterým se stanoví metodika pro podávání zpráv o sociálních výdajích, včetně výdajů na děti a mládež, v rámci Nástroje pro oživení a odolnost (čl. 29 odst. 4 písm. b))[13]. Metodika, kterou Komise přijala, rozděluje všechny výdaje financované z tohoto nástroje, které se týkají reforem a investic, do devíti širokých politických oblastí, které jsou následně seskupeny do čtyř sociálních kategorií: 1) zaměstnanost a dovednosti, 2) vzdělávání a péče o děti, 3) zdravotní a dlouhodobá péče a 4) sociální politiky. Na sociální výdaje je vyčleněno celkem 135 miliard EUR, což představuje přibližně 30 % celkových odhadovaných výdajů. Přibližně třetina této částky je vyhrazena na výdaje na vzdělávání a péči o děti, další třetina na zdravotnictví a dlouhodobou péči, zatímco zbytek je rozdělen mezi výdaje na zaměstnanost a dovednosti a na sociální politiky.

[13] Nařízení v přenesené pravomoci 2021/2105

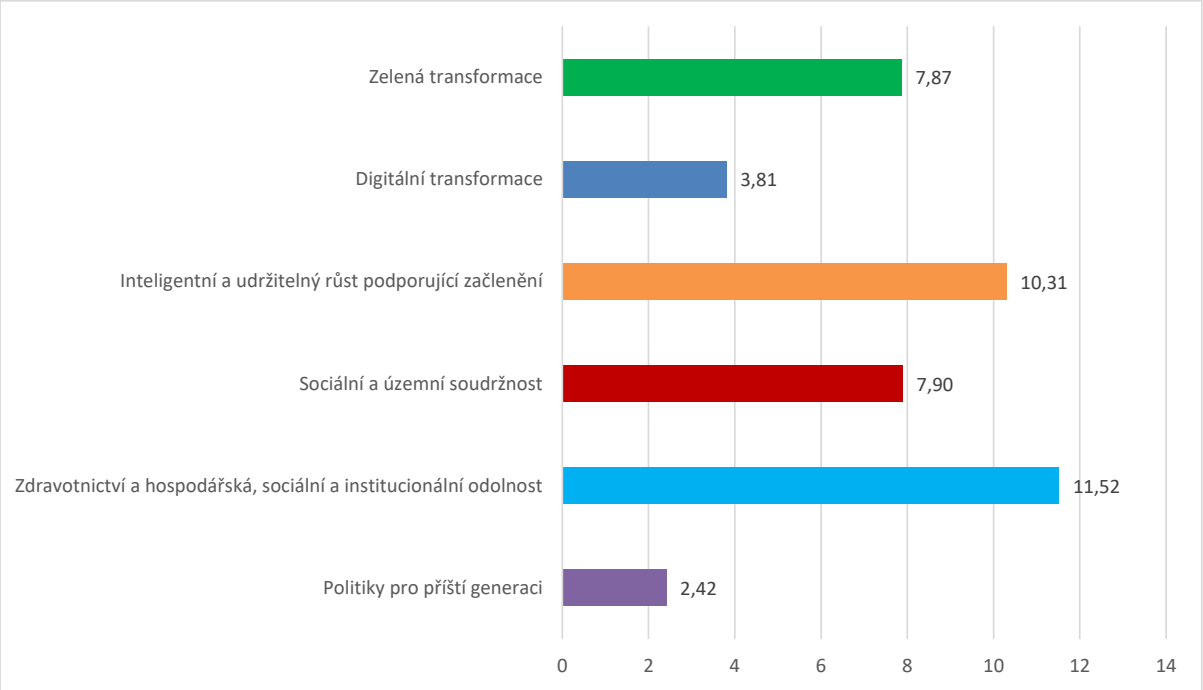
Graf č. 3. Podíl sociálních výdajů Nástroje pro oživení a odolnost podle hlavních sociálních kategorií

Pozn.: Tento graf ukazuje rozdělení odhadovaných sociálních výdajů ve všech schválených plánech pro oživení a odolnost. Sociální kategorie jsou definovány a uplatňovány na základě metodiky, kterou Komise přijala po konzultaci s Evropským parlamentem a členskými státy v *nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2105*.

Dosud největší objem (zhruba 10 miliard EUR každá) mají platby se splněnými milníky a cíli týkajícími se opatření v oblasti zdraví, hospodářské, sociální a institucionální odolnosti a inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění. Na plnění milníků a cílů souvisejících se zelenou transformací a sociální a územní soudržností bylo vyplaceno přibližně 8 miliard EUR. Zbývajících 6 miliard EUR odhadovaných výdajů je rozděleno mezi digitální transformaci a politiky pro další generace, děti a mládež (obrázek 4).

Graf č. 4. Vyplácení prostředků podle jednotlivých pilířů (v miliardách EUR) – bez předběžného financování

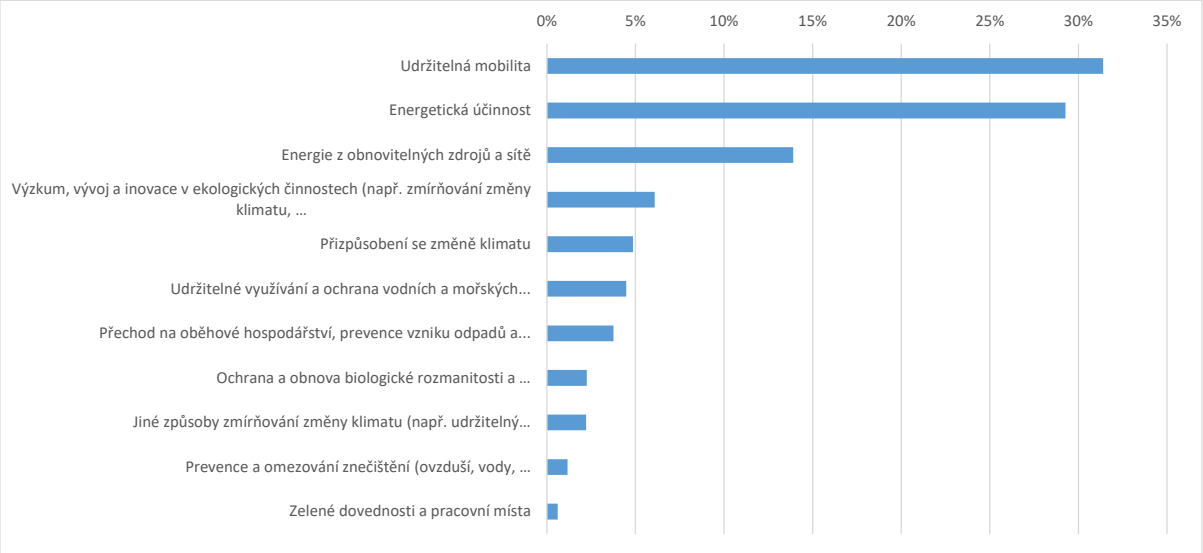

Pozn.: Tento graf vychází z metodiky, kterou Komise vyvinula pro sledování vývoje výdajů u jednotlivých pilířů. Podle této metodiky je každá platba rozdělena do šesti pilířů na základě kategorií pilířů přiřazených opatřením spojeným se souborem milníků a cílů žádosti o platbu.

Pilíř 1: Zelená transformace

Nástroj pro oživení a odolnost pomůže dosáhnout cílů EU týkajících se snížení čistých emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % a dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Opatření podporovaná z Nástroje pro oživení a odolnost přispějí k plnění cílů v oblasti klimatu a cílů plánu REPowerEU, jako je podpora udržitelné mobility, zvyšování energetické účinnosti a větší využívání obnovitelných zdrojů energie, a zajistí rovněž pokrok při dosahování dalších environmentálních cílů, jako je snížení znečištění ovzduší, podpora oběhového hospodářství nebo obnova a ochrana biologické rozmanitosti apod. Celkem 249 miliard EUR z celkových přidělených prostředků členských států bylo vyčleněno na opatření přispívající k pilíři týkajícímu se zelené transformace, která lze rozdělit do 11 politických oblastí (viz graf č. 5).

Graf č. 5. Rozdělení výdajů na podporu zelené transformace podle politických oblastí

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti.
Procentní podíl se vztahuje k celkovému podílu označenému v rámci tohoto politického pilíře 25 plánů přijatých k 30. červnu 2022

Z dosud splněných milníků a cílů jich k pilíři 1 přispívá 89[14]. Níže je uvedeno několik příkladů.

Příklady opatření se splněnými milníky a cíli

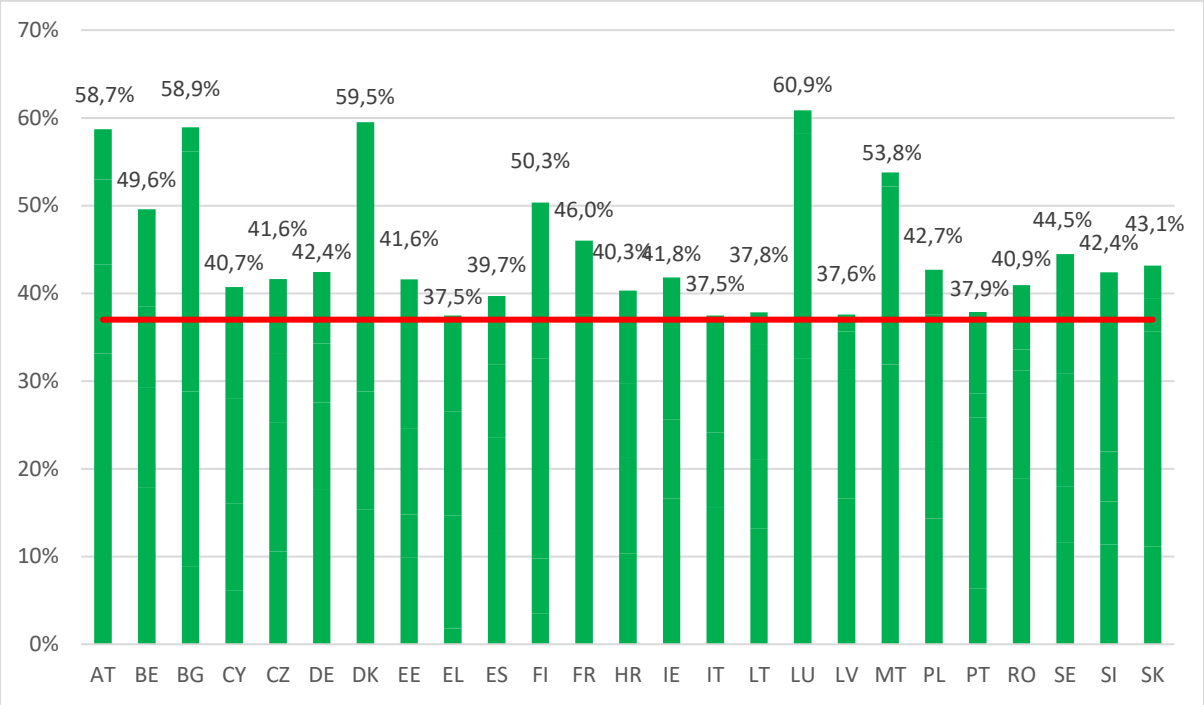
- **Francie** zavedla investice na podporu energeticky účinné renovace a větší rehabilitace soukromého a sociálního bydlení.
- **Itálie** zavedla nové právní předpisy na podporu výroby a spotřeby biometanu.
- **Španělsko** zavedlo reformu, která má vytvořit podpůrný rámec pro začlenění obnovitelných zdrojů energie do energetického systému: sítě, skladování a infrastruktura.
- **Portugalsko** schválilo reformu podporující provádění programu pro inovace v oblasti zemědělství do roku 2030, který se zaměřuje na výzkum a inovace pro potřeby zemědělského, potravinářského a zemědělsko-průmyslového odvětví, a vyhlásilo první výběrové řízení na investice na podporu dekarbonizace průmyslu.
- **Řecko** přijalo reformu, která má vytvořit rámec pro instalaci a provoz dobíjecí infrastruktury pro elektromobily.
- **Chorvatsko** přijalo programy pro energetickou účinnost budov a snížení energetické chudoby, zavedlo program energetické účinnosti pro dekarbonizaci energetiky a přijalo zákon o alternativních palivech pro dopravu.

Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost vyžaduje, aby nejméně 37 % celkových přidělených prostředků v každém plánu pro oživení a odolnost podporovalo cíle v oblasti

[14] Jeden milník a cíl může přispívat k více než jednomu pilíři.

klimatu. Reformy a investice navržené členskými státy cílovou hodnotu 37 % překročily (viz také graf č. 6 níže). Celkové odhadované výdaje na oblast klimatu v přijatých plánech činí 198 miliard EUR, což je přibližně 40 % z celkových prostředků přidělených na plány na základě výpočtu podle metodiky pro klimatické označování[15].

Graf č. 6. Příspěvek k cílům v oblasti klimatu jako podíl prostředků přidělených na plán pro oživení a odolnost

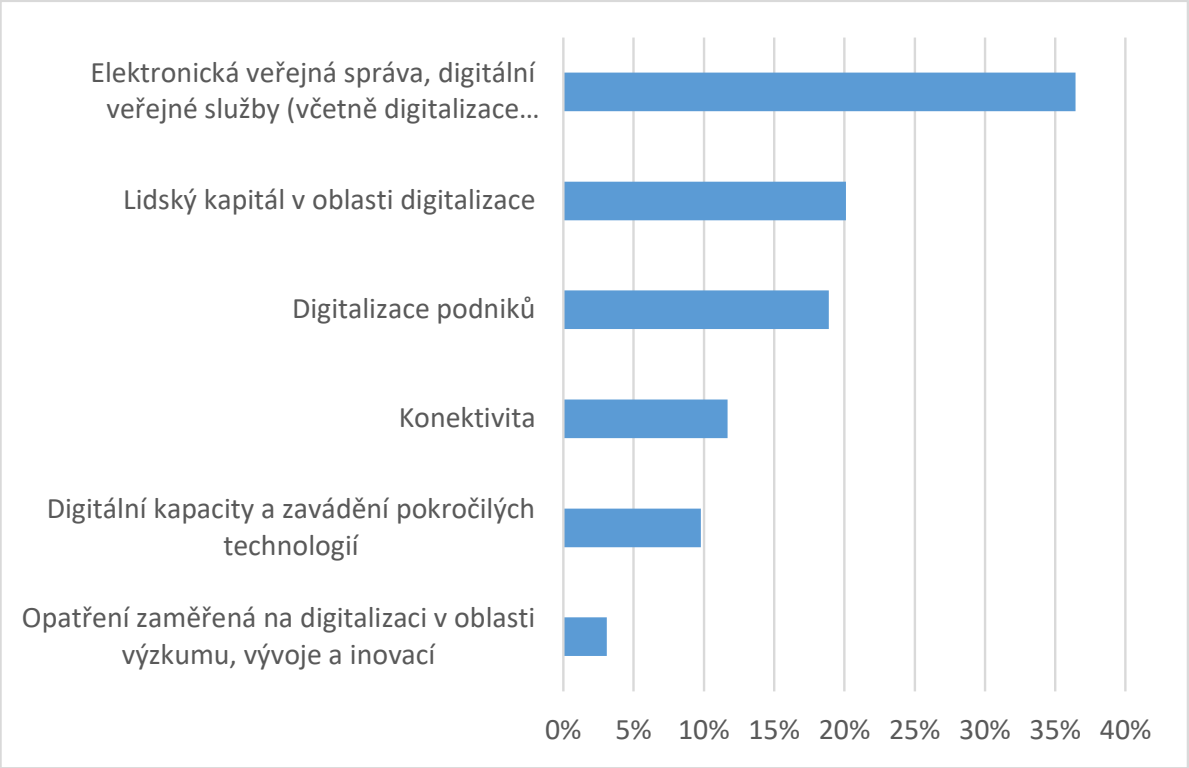
Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti.

Pilíř 2: Digitální transformace

Nástroj pro oživení a odolnost významně přispívá k digitální transformaci v Unii. Plány zahrnují řadu opatření, včetně zavádění digitálních infrastruktur nové generace a pokročilých technologií, rozvoje digitálních dovedností obyvatelstva a pracovníků a podpory digitalizace podniků i veřejných služeb. Do pilíře týkajícího se digitální transformace bude použito jako příspěvek celkem 141 miliard EUR, které budou rozděleny mezi jednotlivé oblasti digitální politiky, jak ukazuje graf č. 7.

[15] Plány pro oživení a odolnost musely upřesnit a odůvodnit, do jaké míry každé opatření přispěje plně (100 %) či částečně (40 %) k cílům v oblasti klimatu, nebo na ně nemá žádný dopad (0 %), a to s použitím přílohy VI nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost. Kombinace koeficientů s odhady nákladů každého opatření umožňuje vypočítat, nakolik plány přispívají k cíli v oblasti klimatu.

Graf č. 7. Rozdělení výdajů na podporu digitální transformace podle politických oblastí

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti.
Procentní podíl se vztahuje k celkovému podílu označenému v rámci tohoto politického pilíře 25 plánů přijatých k 30. červnu 2022.

Doposud bylo splněno 44 milníků a cílů přispívajících k digitálnímu pilíři. Níže je uvedeno několik příkladů kladně posouzených žádostí o platbu.

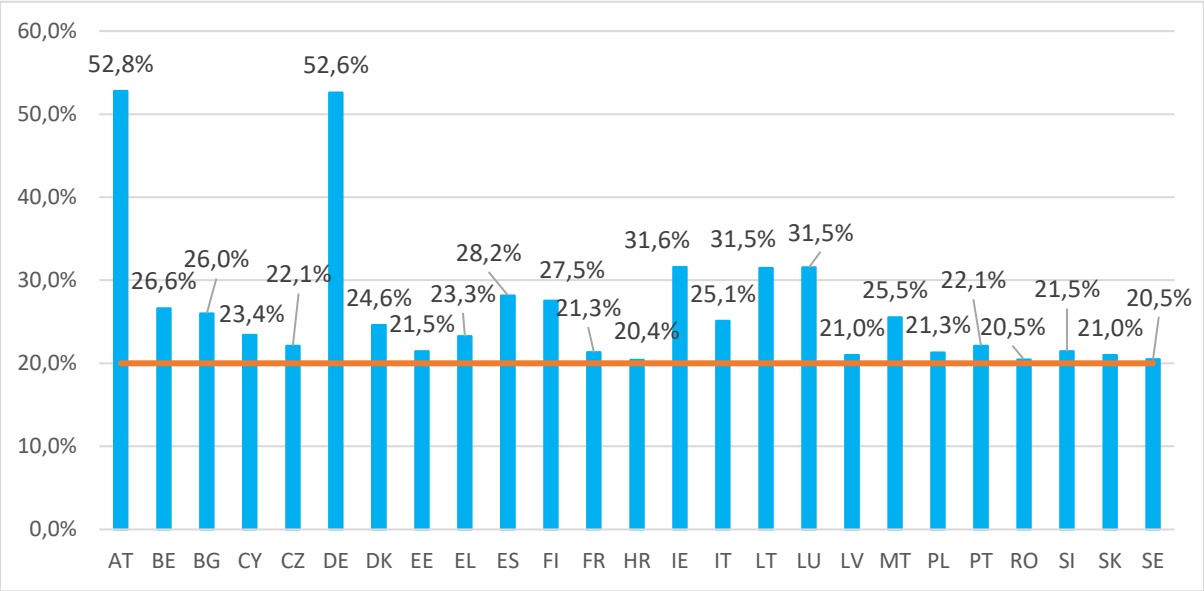
Příklady opatření se splněnými milníky a cíli

- **Itálie** zadala zakázky na vývoj portálu digitálního cestovního ruchu a vyzvala k hledání vnitrostátních projektů, které lze vybrat jako významné projekty společného evropského zájmu v oblasti mikroelektroniky a cloudu.
- **Španělsko** přijalo plán digitalizace malých a středních podniků na období 2021–2025 a plán v oblasti digitálních kompetencí.
- **Portugalsko** podepsalo smlouvy na nákup 600 000 nových notebooků, které budou zapůjčeny učitelům a žákům, a vybralo 17 center pro digitální inovace, která budou podporovat podniky v jejich úsilí o digitalizaci.
- **Francie** přijala šest „strategií zrychlení“ pro inovace v klíčových digitálních technologiích (kvantové technologie, kybernetická bezpečnost, digitální vzdělávání, kulturní a kreativní odvětví, 5G, cloud).
- **Řecko** zveřejnilo výzvu pro komerční banky na základě jejich úvěrového nástroje v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Nejméně 20 % finančních prostředků bude určeno na podporu digitálních cílů.
- **Chorvatsko** zřídilo na ministerstvu zemědělství oddělení pro provádění a řízení projektů digitální transformace, které zajistí dosažení alespoň 30 digitalizovaných veřejných služeb, funkční platformu pro inteligentní zemědělství a veřejně přístupného informačního systému sledovatelnosti.

Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost vyžaduje, aby nejméně 20 % celkových přidělených prostředků v každém plánu pro oživení a odolnost podporovalo digitální cíle. Reformy a investice navržené členskými státy cílovou hodnotu 20 % v digitální oblasti překročily; celkové odhadované výdaje na digitální oblast v přijatých plánech činí 127 miliard EUR, což je 26 % z celkových přidělených prostředků na základě výpočtu podle metodiky pro digitální označování[16].

[16] Plány pro oživení a odolnost musely upřesnit a odůvodnit, do jaké míry každé opatření přispěje plně (100 %) či částečně (40 %) k digitálním cílům, nebo na ně nemá žádný dopad (0 %), a to s použitím přílohy VII nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost. Kombinace koeficientů s odhady nákladů každého opatření umožňuje vypočítat, nakolik plány přispívají k digitálnímu cíli.

Graf č. 8. Příspěvek k digitálním cílům jako podíl prostředků přidělených na plán pro oživení a odolnost

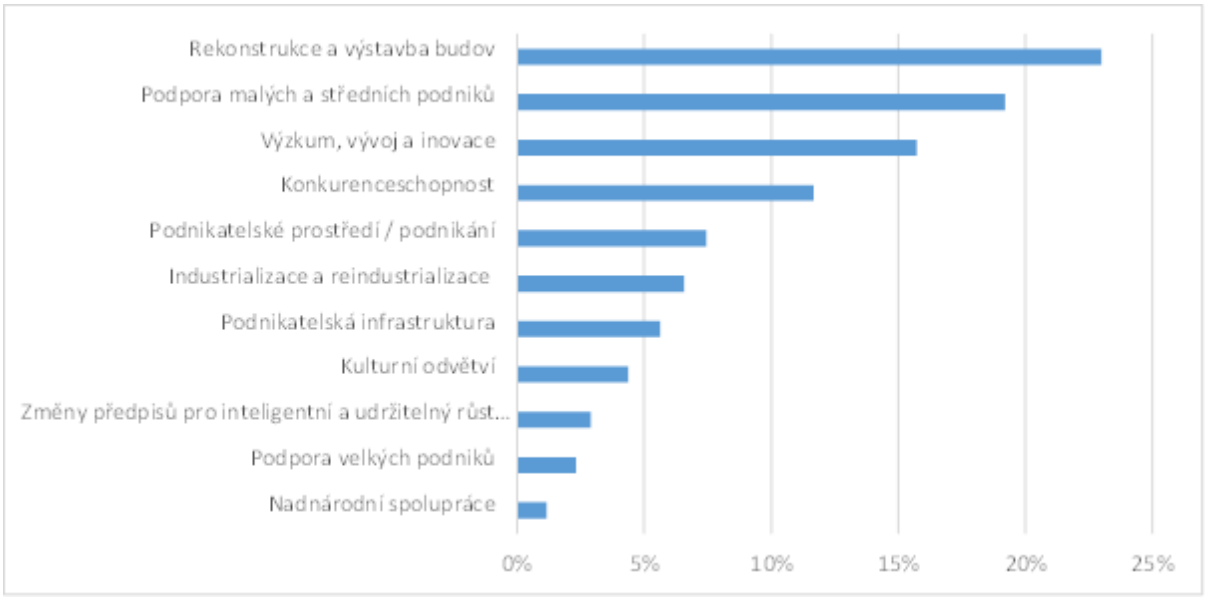
Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti.

Pilíř 3: Inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, včetně hospodářské soudržnosti, pracovních míst, produktivity, konkurenceschopnosti, výzkumu, vývoje a inovací a dobře fungujícího vnitřního trhu se silnými malými a středními podniky

Členské státy do svých plánů zahrnuly mnoho reforem a investic, které přispívají k podpoře inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a k větší odolnosti jejich ekonomik i ekonomiky Unie jako celku. Zejména s ohledem na význam malých, středních a velkých podniků pro naše ekonomiky a pro proces oživení navrhly členské státy značný počet opatření na přímou i nepřímou podporu malých a středních podniků[17]. Rada přijala ke dni 30. června celkem 25 plánů, které přispívají k pilíři 3 částkou přibližně 235 miliard EUR na podporu inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění v celé řadě různých politických oblastí (viz graf č. 9).

[17] Více informací a konkrétní příklady opatření na podporu malých a středních podniků lze nalézt v tematické analýze „Podpora malých a středních podniků“ zveřejněné v rámci srovnávacího přehledu oživení a odolnosti: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/assets/thematic_analysis/3_SME.pdf

Graf č. 9. Rozdělení výdajů na podporu inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění podle politických oblastí

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti.
Procentní podíl se vztahuje k celkovému podílu označenému v rámci tohoto politického pilíře 25 plánů přijatých k 30. červnu 2022

Z 228 splněných milníků a cílů jich k pilíři 3 přispívá 115, což dokládá, že bylo dosaženo významného pokroku při obnově a podpoře udržitelného růstu. Několik příkladů opatření se splněnými milníky a cíli je uvedeno v rámečku níže.

Členské státy jsou navíc úspěšné při provádění reforem a investic, které mají podpořit malé a střední podniky při jejich oživení a zlepšit jejich přístup k financování, a to i prostřednictvím finančních prostředků Nástroje pro oživení a odolnost. Například Chorvatsko provádí reformu podnikatelského a regulačního prostředí s cílem posílit konkurenceschopnost hospodářství, přičemž věnuje zvláštní pozornost ekonomickým dopadům regulace na malé a střední podniky. Řecko provede reformu podnikatelského prostředí snížením administrativní a regulační zátěže podniků, včetně malých a středních podniků. Konkrétněji řečeno, reforma sníží složitost, náklady a délku různých procesů, jako je získání úvěru, připojení k elektrické síti, registrace nemovitosti a získání stavebního povolení. Řecko ve svém plánu počítá také s reformou rámce pro zadávání veřejných zakázek, která má mimo jiné zlepšit přístup malých a středních podniků k veřejným zakázkám. Reforma zadávání veřejných zakázek v Itálii zjednoduší pravidla a postupy zadávání zakázek, zvýší právní jistotu pro podniky, urychlí zadávání veřejných zakázek a omezí opožděné platby ze strany veřejné správy, což bude přínosem i pro malé a střední podniky.

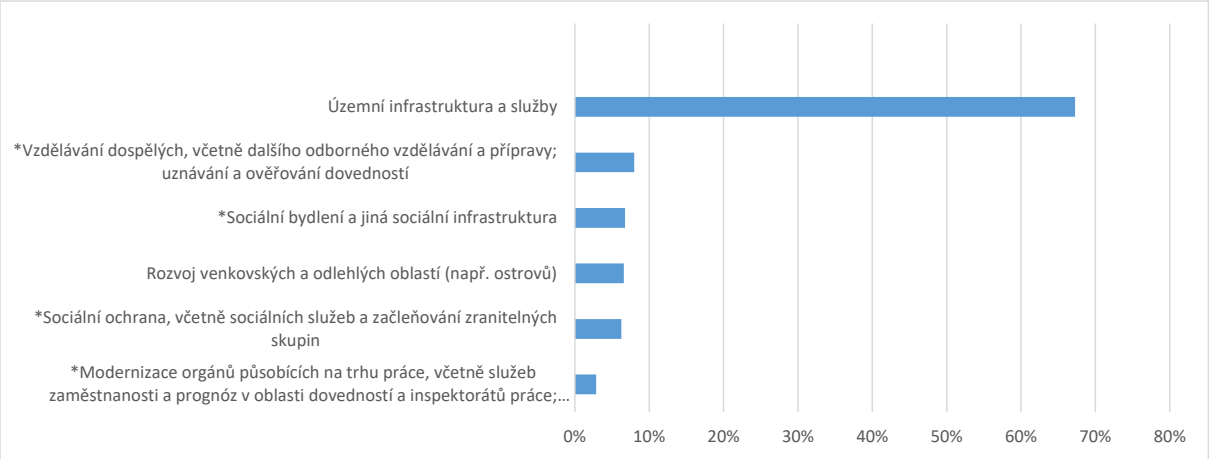
Příklady opatření se splněnými milníky a cíli

- **Portugalsko** zahájilo reformu, která má vytvořit nezbytné legislativní a regulační podmínky pro postupné zavádění vodíku z obnovitelných zdrojů a která je vymezena v rámci vnitrostátní vodíkové strategie, a rovněž zavedlo investice do modernizace přijímacích prostor podniků pro intervence v zájmu zlepšení environmentální udržitelnosti a digitalizace.
- **Francie** podpořila investice do výzkumu vyspělých technologií pro ekologickou transformaci (projekty spadající mezi sedm „strategií zrychlení“: i) dekarbonizovaný vodík, ii) dekarbonizace průmyslu, iii) udržitelné zemědělské systémy, iv) recyklace a opětovné začlenění recyklovaných materiálů, (v) udržitelná města a inovativní budovy, vi) digitalizace a dekarbonizace mobility a vii) biotechnologické produkty a průmyslové biotechnologie – udržitelná paliva) s cílem podpořit inovace zaměřené na zelenou transformaci hospodářství.
- **Řecko** navrhlo reformu prostřednictvím přípravy právních předpisů, které mají zavést systém pobídek na podporu produktivity a rozšiřování podniků (zvýšení jejich velikosti).
- **Itálie** zavedla investice na podporu podniků působících v odvětví cestovního ruchu, zejména prostřednictvím fondů na zvýšení konkurenceschopnosti těchto podniků. Kromě toho již 4 000 malých a středních podniků využilo cílenou podporu a financování prostřednictvím refinancování a transformace fondu 394/81 spravovaného společností SIMEST.
- **Chorvatsko** přijalo zákon o institucionálním rámci pro fondy EU, který má zlepšit jejich absorpční kapacitu a usnadnit rychlejší realizaci investičních projektů.
- **Španělsko** zavedlo dvě důležité reformy, z nichž první upravuje audiovizuální regulační rámec, aby se Španělsko mohlo stát audiovizuálním centrem Evropy, a druhá reorganizuje veřejné výzkumné organizace a racionalizuje jejich strukturu

Pilíř 4: Sociální a územní soudržnost

Členské státy zahrnuly značný počet opatření na podporu sociální a územní soudržnosti, zejména přispěly k provádění evropského pilíře sociálních práv. 25 plánů pro oživení a odolnost, které Rada dosud přijala, konkrétně podpoří pilíř 4 částkou přibližně 222 miliard EUR. Rozdělení výdajů v rámci tohoto pilíře znázorňuje graf č. 10.

Graf č. 10. Rozdělení výdajů na podporu sociální a územní soudržnosti podle politických oblastí

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti.
Procentní podíl se vztahuje k celkovému podílu označenému v rámci tohoto politického pilíře 25 plánů přijatých k 30. červnu 2022. Metodika pro vykazování sociálních výdajů, jak je stanovena v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2105, je plně v souladu s metodikou pro vykazování výdajů v rámci šesti pilířů a je do ní začleněna. V rámci tohoto pilíře se politické oblasti označené hvězdičkou (*) používají pro vykazování sociálních výdajů (včetně výdajů na děti a mládež) v rámci Nástroje pro oživení a odolnost.

Podíváme-li se na kladně posouzené žádosti o platbu ke dni 30. června 2022, pilíř 4 podporuje 82 splněných milníků a cílů. Je třeba zdůraznit, že 28 splněných milníků a cílů podporuje zaměstnanost v širším slova smyslu[18], což poukazuje na silný závazek členských států vytvářet kvalitní pracovní místa již od počátečních fází realizace plánů pro oživení a odolnost.

[18] Tyto milníky souvisejí s opatřeními, jež přispívají k sociální kategorii „zaměstnanost“, jak je definována v nařízení v přenesené pravomoci 2021/2105.

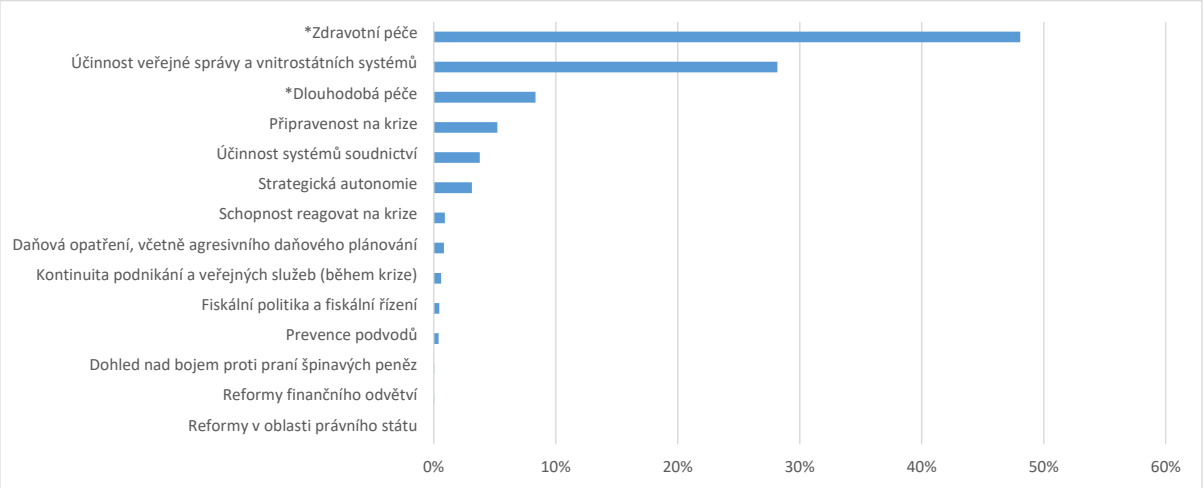
Příklady opatření se splněnými milníky a cíli

- **Francie** investovala do podpory územní infrastruktury a služeb, například do obnovy místních železničních tratí, a schválila reformu, která přenáší pravomoci na místní celky. Francie také přijala dohody o financování projektů, jako je budování vyhrazených jízdních pruhů pro veřejnou dopravu a spolujízdu.
- **Itálie** zavedla investice, jejichž cílem je podpora zranitelných osob a zamezení institucionalizace prostřednictvím podpory zranitelných rodin, dále deinstitucionalizace péče o seniory, posílení domácích sociálních služeb, aby se předcházelo hospitalizaci, a zlepšení sociálních služeb s cílem zabránit vyhoření sociálních pracovníků, a zavedla novou reformu za účelem modernizace aktivních politik na trhu práce a zlepšení systému odborného vzdělávání.
- **Portugalsko** vydalo novou reformu s cílem vytvořit vnitrostátní plán bydlení doprovázený příslušnými investicemi na zlepšení podmínek bydlení v bytovém fondu na regionální úrovni.
- **Řecko** vypracovalo akční plán pro boj s energetickou chudobou, který zahrnuje cílená politická opatření na zlepšení energetické účinnosti obytných budov v ekonomicky zranitelných domácnostech.
- **Chorvatsko** přijalo národní plán pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení na období 2021–2027, jehož cílem je zlepšit každodenní život lidí ohrožených chudobou a lidí žijících v závažné materiální deprivaci. Tento plán vytváří důležité předpoklady pro legislativní reformu národního plánu pro rozvoj sociálních služeb, která přispěje k deinstitucionalizaci a rozvoji domácích služeb a komunitních služeb v oblasti dlouhodobé péče. Chorvatsko také zlepšilo své pracovněprávní předpisy, mimo jiné změnou zákona o minimální mzdě, vyloučením možnosti vzdát se minimální mzdy a posílením kontrol a novým vymezením sankcí, aby se zabránilo nevyplácení mzdy.

Pilíř 5: Zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost, s cílem mimo jiné zvyšovat připravenost a schopnost reakce na krize

Opatření na podporu zdravotnictví a hospodářské, sociální a institucionální odolnosti představují důležitou součást plánů pro oživení a odolnost a jejich cílem je posílit systémy zdravotní péče a odolnost a připravenost institucí. Reformy a investice přispívají k dosažení cílů pilíře 5 částkou ve výši přibližně 87 miliard EUR (viz přehled znázorněný grafem č. 10), přičemž 98 milníků a cílů již bylo splněno, což je jasným příkladem toho, že členské státy věnovaly značné úsilí zvýšení své odolnosti a pokroku směrem k otevřené strategické autonomii Unie.

Graf č. 11. Rozdělení výdajů na podporu zdravotnictví a hospodářské, sociální a institucionální odolnosti

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti. Procentní podíl se vztahuje k celkovému podílu označenému v rámci tohoto politického pilíře 25 plánů přijatých k 30. červnu 2022. Metodika pro vykazování sociálních výdajů, jak je stanovena v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2105, je plně v souladu s metodikou pro vykazování výdajů v rámci šesti pilířů a je do ní začleněna. V rámci tohoto pilíře se pro metodiku pro vykazování sociálních výdajů používají politické oblasti označené hvězdičkou (*).

Několik příkladů opatření se splněnými milníky a cíli je uvedeno níže.

Příklady opatření se splněnými milníky a cíli

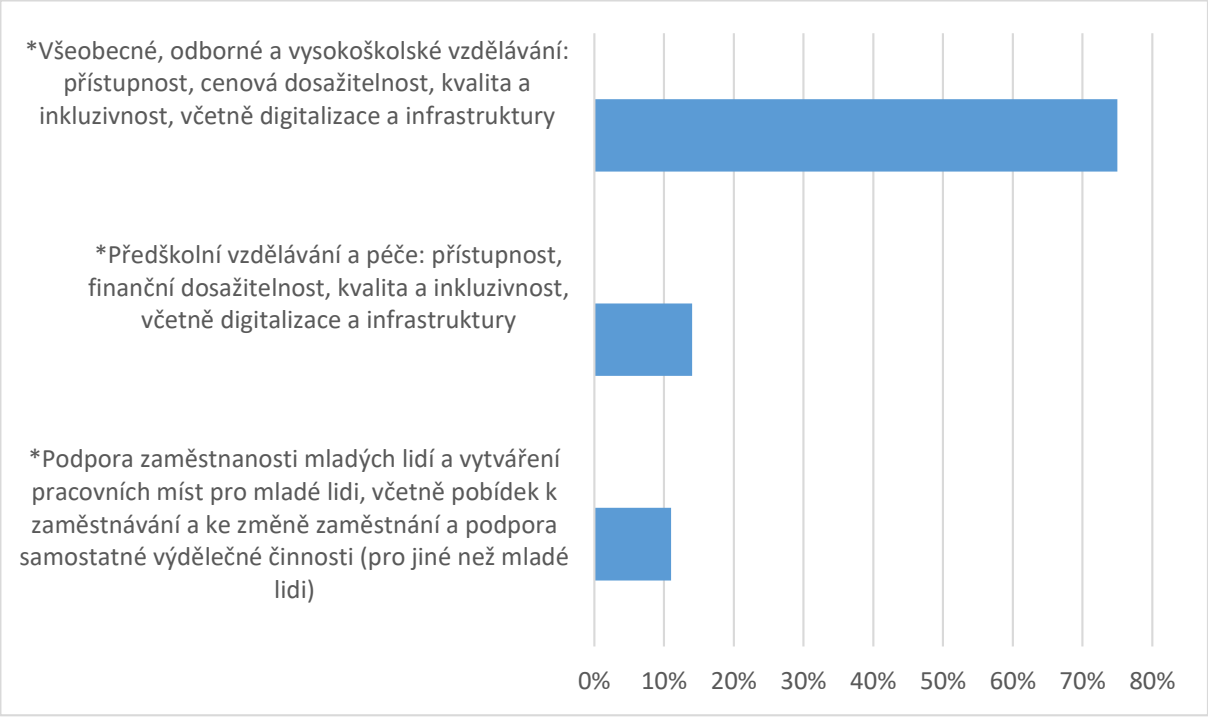
- **Francie** zlepšila svůj státní systém zdravotní péče reformou, která zahrnuje zjednodušení řízení nemocnic, což jim dává větší flexibilitu v jejich organizaci.
- **Řecko** přijalo plán komplexní reformy, která má kodifikovat a zjednodušit daňové předpisy a nové investice do výstavby regionálních středisek civilní ochrany.
- **Itálie** provedla reformu občanského a trestního soudnictví a zajistila investice do aktualizace digitálního vybavení nemocnic.
- **Portugalsko** podpořilo digitalizaci veřejné správy za účelem dosažení digitálních, jednoduchých a bezpečných veřejných služeb podporujících začlenění pro občany a podniky a přijalo nové legislativní nařízení o duševním zdraví, které stanoví zásady organizace péče o duševní zdraví.
- **Španělsko** modernizovalo institucionální strukturu správy ekonomických záležitostí.
- **Chorvatsko** přijalo zákon o rozpočtu s cílem zlepšit rozpočtové procesy a posílit fiskální rámec. Nový zákon o předcházení střetu zájmů a protikorupční strategie na období 2021–2030 byly přijaty s cílem posílit protikorupční rámec. Dále byl přijat národní plán rozvoje zdravotnictví na období 2021–2027, který stanoví konkrétní cíle, opatření a činnosti zaměřené na zlepšení systému zdravotní péče a výsledků v oblasti zdraví.

Posilování institucí a zvyšování připravenosti na krize a schopnosti reagovat na ně zahrnuje také podporu otevřené strategické autonomie Unie. Řada členských států bude v tomto ohledu investovat do posílení svých rámců kybernetické bezpečnosti. Španělsko posílí kapacitu občanů, malých a středních podniků a odborníků v oblasti kybernetické bezpečnosti s cílem zlepšit celkový ekosystém tohoto odvětví, zatímco Rumunsko zajistí kybernetickou bezpečnost veřejných a soukromých subjektů, které vlastní infrastrukturu kritické hodnoty. Slovensko bude budovat a modernizovat obnovitelné zdroje elektřiny a zvýší flexibilitu elektrizačních soustav za účelem větší integrace obnovitelných zdrojů energie, což přispěje ke zvýšení energetické nezávislosti státu. Některé členské státy budou rovněž investovat do průmyslových projektů, které jsou považovány za strategicky důležité, jako je letecký a kosmický průmysl v případě Francie.

Pilíř 6: Politiky pro příští generaci

Opatření v rámci politik pro příští generaci, děti a mládež, se zaměřují především na vzdělávání, odbornou přípravu, předškolní vzdělávání a péči, jakož i na činnost, která podpoří zaměstnanost mladých lidí. Přibližně tři čtvrtiny celkových výdajů souvisejících s pilířem 6 ve výši 56 miliard EUR jsou určeny na všeobecné, odborné a vysokoškolské vzdělávání. Zbývajících 25 % je téměř rovnoměrně rozděleno mezi předškolní vzdělávání a péči a podporu zaměstnanosti mladých lidí.

Graf č. 12. Rozdělení výdajů na podporu politik pro příští generaci podle politických oblastí

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti. Procentní podíl se vztahuje k celkovému podílu označenému v rámci tohoto politického pilíře 25 plánů přijatých k 30. červnu 2022. Metodika pro vykazování sociálních výdajů, jak je stanovena v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2105, je plně v souladu s metodikou

pro vykazování výdajů v rámci šesti pilířů a je do ní začleněna. V rámci tohoto pilíře se pro metodiku pro vykazování sociálních výdajů používají politické oblasti označené hvězdičkou (*).

Z milníků a cílů souvisejících s pilířem 6 jich bylo splněno 18. Tyto milníky a cíle jsou spojeny s opatřeními v oblasti aktivních politik na trhu práce, podpory digitální transformace ve vzdělávání, podpory výuky, dotací na nábor učňů a podpory vysokoškolského vzdělávání mladých lidí.

Příklady opatření se splněnými milníky a cíli

- **Španělsko** zavedlo akční plán pro řešení nezaměstnanosti mladých lidí v rámci širší reformy zaměřené na modernizaci aktivních politik na trhu práce.
- **Portugalsko** podpořilo digitální transformaci v odvětví vzdělávání prostřednictvím nových investic.
- **Francie** zavedla nové dotace na učňovskou přípravu, podpořila vysokoškolské vzdělávání pro studenty s bakalářským titulem a podpořila výuku, výzkum, vývoj a inovační ekosystémy.
- **Itálie** zavedla nové investice pro zranitelné osoby s cílem předcházet jejich

II. b. Příspěvek Nástroje pro oživení a odolnost k řešení genderových rozdílů

Dopad krize způsobené onemocněním COVID-19 na rovnost žen a mužů

Krize způsobená onemocněním COVID-19 odhalila a prohloubila problémy spojené s nerovností žen a mužů v EU. Dopad rodičovství na zaměstnanost a počet odpracovaných hodin se během krize ještě zhoršil, přičemž míra zaměstnanosti žen s malými dětmi v EU byla v roce 2020 o 11,8 procentního bodu nižší než u žen bez dětí.[19] Neplacené pečovatelské povinnosti brání přibližně 7,7 milionu žen v EU v účasti na trhu práce, zatímco u mužů je to pouze 450 000.[20] Za tímto vývojem stojí dlouhodobé rozdíly v zastoupení žen a mužů v odvětvích a profesích postižených krizí, jako je nadměrné zastoupení žen v odvětvích silně zasažených omezením volného pohybu osob, genderové rozdíly ve využívání práce na dálku a důsledky náhlého nárůstu neplacené pečovatelské práce.

[19]Společná zpráva o zaměstnanosti pro rok 2022, viz https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/2022_european_semester_proposal_for_a_joint_employment_report_0.pdf.
[20] Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE), Rozdíly v postavení žen a mužů v oblasti péče a důsledky pro trh práce, 2021.

Fyzické a psychosociální účinky pandemie rovněž zvýšily nerovnosti a měly dopad zejména na ženy, děti a znevýhodněné skupiny[21]**.** Mezi důležité faktory, které je třeba vzít na vědomí, patří zesílené domácí násilí a větší dopad pandemie na duševní zdraví žen a znevýhodněných skupin.[22]

Rovnost žen a mužů v rámci evropského semestru

V rámci evropského semestru Komise každoročně navrhuje Radě řadu doporučení pro jednotlivé země, aby posílila koordinaci mezi členskými státy v oblasti hospodářské, daňové a sociální politiky a politiky zaměstnanosti. Jedná se o součást rámce správy ekonomických záležitostí Evropské unie. V návaznosti na vyhlášení evropského pilíře sociálních práv poskytuje evropský semestr také rámec pro koordinaci a sledování úsilí členských států při uplatňování zásad a práv stanovených pilířem v oblasti rovných příležitostí a přístupu na trh práce, spravedlivých pracovních podmínek a sociální ochrany a začleňování. Zásada 2 se konkrétně zabývá rovností žen a mužů a zásada 3 rovnými příležitostmi.

Významnou částí výzev identifikovaných v doporučeních pro jednotlivé země z roku 2019, které se týkají rovnosti žen a mužů, se členské státy zabývají v dosud schválených plánech pro oživení a odolnost. V roce 2019 byla vydána doporučení pro jednotlivé země související s rovností žen a mužů devíti zemím (Česká republika, Estonsko, Irsko, Itálie, Kypr, Německo, Polsko, Rakousko a Slovensko). Týkala se potřeby zvýšit účast žen na trhu práce a zajistit předškolní vzdělávání a péči, jakož i dlouhodobou péči, jako předpoklad pro zvýšení této účasti, potřeby snížit daňové překážky pro delší pracovní dobu a potřeby snížit rozdíly v odměňování žen a mužů.

S ohledem na pandemii COVID-19 zůstala doporučení pro jednotlivé země vydaná v roce 2019 platná i v roce 2020 a byla doplněna o doporučení zaměřená na další výzvy způsobené krizí. Vzhledem k tomu, že tematický rozsah doporučení pro jednotlivé země se v evropském semestru pro rok 2020 výrazně změnil, nebyla vydána žádná doporučení pro jednotlivé země s výslovným odkazem na rovnost žen a mužů, ale 22 členských států obdrželo doporučení pro jednotlivé země týkající se znevýhodněných skupin obecně. V mnoha bodech odůvodnění doporučení pro jednotlivé země se rovněž hovořilo o rovnosti a zdůrazňoval se jejich význam v různých politických oblastech. Zatímco v roce 2021 nebyla navržena žádná nefiskální doporučení pro jednotlivé země, v roce 2022 byla pro tři země (Německo, Polsko, Rakousko) navržena doporučení týkající se rovnosti žen a mužů se zaměřením na účast žen na trhu práce a poskytování péče o děti.

Nástroj pro oživení a odolnost a rovnost žen a mužů

[21] Například osoby se zdravotním postižením, starší osoby a osoby s menšinovým rasovým nebo etnickým původem.
[22] EIGE, viz https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2021-health.

Aspekty rovnosti jsou v Nástroji pro oživení a odolnost významně zastoupeny, ačkoli nepředstavují formální kritérium pro hodnocení vnitrostátních plánů ze strany Komise. Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost vyžaduje, aby členské státy vysvětlily, jak jejich příslušné plány přispívají k rovnosti žen a mužů a rovným příležitostem pro všechny, a to v souladu se zásadami 2 a 3 evropského pilíře sociálních práv a s cílem udržitelného rozvoje č. 5 (dosažení rovnosti žen a mužů a posílení postavení všech žen a dívek) a případně s vnitrostátní strategií rovnosti žen a mužů[23]. Nařízení rovněž vyžaduje, aby členské státy popsaly soudržnost a doplňkovost svých opatření s ostatními politikami a s financováním z jiných zdrojů EU, včetně Evropského sociálního fondu+ (ESF+).

Obecné cíle nařízení stanoví, že nástroj věnuje zvláštní pozornost ženám při zmírňování dopadů krize (viz zejména článek 4 a čl. 18 odst. 4 písm. o)). Kromě toho do oblasti působnosti nástroje spadá i pilíř 4 (viz čl. 3 písm. d)), který se zaměřuje na sociální a územní soudržnost, přičemž pojem „sociální“ zahrnuje zlepšení rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí. Otázky rovnosti řeší rovněž snaha o snížení sociální zranitelnosti, jež je součástí jednoho z kritérií pro posuzování plánů.

Ustanovení čl. 17 odst. 3 nařízení pak vyžaduje, aby se plány zabývaly všemi nebo významnou částí výzev identifikovaných v příslušných doporučeních pro jednotlivé země, včetně těch, která byla členským státům určena v letech 2019 a 2020 a která přímo či nepřímo souvisela s cílem zlepšit rovnost žen a mužů. Během přípravy plánů Komise důsledně vyzývala členské státy, aby ve svých národních plánech zohlednily otázky rovnosti. V souladu s dvojím přístupem evropské strategie pro rovnost žen a mužů[24] Komise vyzvala členské státy, aby do svých plánů zahrnuly cílená opatření na podporu rovnosti a také aby aspektům rovnosti věnovaly dostatek prostoru.

Podávání zpráv o rovnosti žen a mužů při provádění plánů pro oživení a odolnost

Komise podpořila vývoj nástrojů pro podávání zpráv na úrovni EU a členských států s cílem sledovat provádění Nástroje pro oživení a odolnost a zajistit, aby přispíval k větší inkluzivitě EU a obnovy, a to i tím, že zajistí, aby se různé vykazované údaje rozčleňovaly podle pohlaví. Za tímto účelem Komise přijala dva akty v přenesené pravomoci: a)

[23] Ustanovení čl. 18 odst. 4 písm. o) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.
[24] Strategie uplatňuje dvojí přístup, který spočívá v začleňování hlediska rovnosti žen a mužů ve spojení s cílenými opatřeními.

o srovnávacím přehledu oživení a odolnosti a společných ukazatelích a b) o následném podávání zpráv o sociálních výdajích. Oba akty vstoupily v platnost dne 2. prosince 2021.

Tyto akty v přenesené pravomoci obsahují několik ustanovení týkajících se sledování dopadu Nástroje pro oživení a odolnost na rovnost žen a mužů:

- Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2106[25] stanoví čtrnáct společných ukazatelů, podle kterých členské státy podávají zprávy o pokroku při plnění cílů nástroje, a čtyři z těchto společných ukazatelů vyžadují členění údajů podle pohlaví.
- Aby bylo možné sledovat příspěvek Nástroje pro oživení a odolnost k rovnosti žen a mužů, Komise po konzultaci s členskými státy přidělila ve svých hodnotících nástrojích speciální označení opatřením zaměřeným na rovnost žen a mužů v souladu s metodikou stanovenou v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2105.[26]

Důležité však je, že vzhledem k metodickým omezením, předběžné povaze hodnocení a povaze Nástroje pro oživení a odolnost založené na výkonu nelze skutečný dopad a výdaje na rovnost žen a mužů přímo odvodit ze samotných plánů.

Opatření zaměřená na rovnost žen a mužů ve vnitrostátních plánech

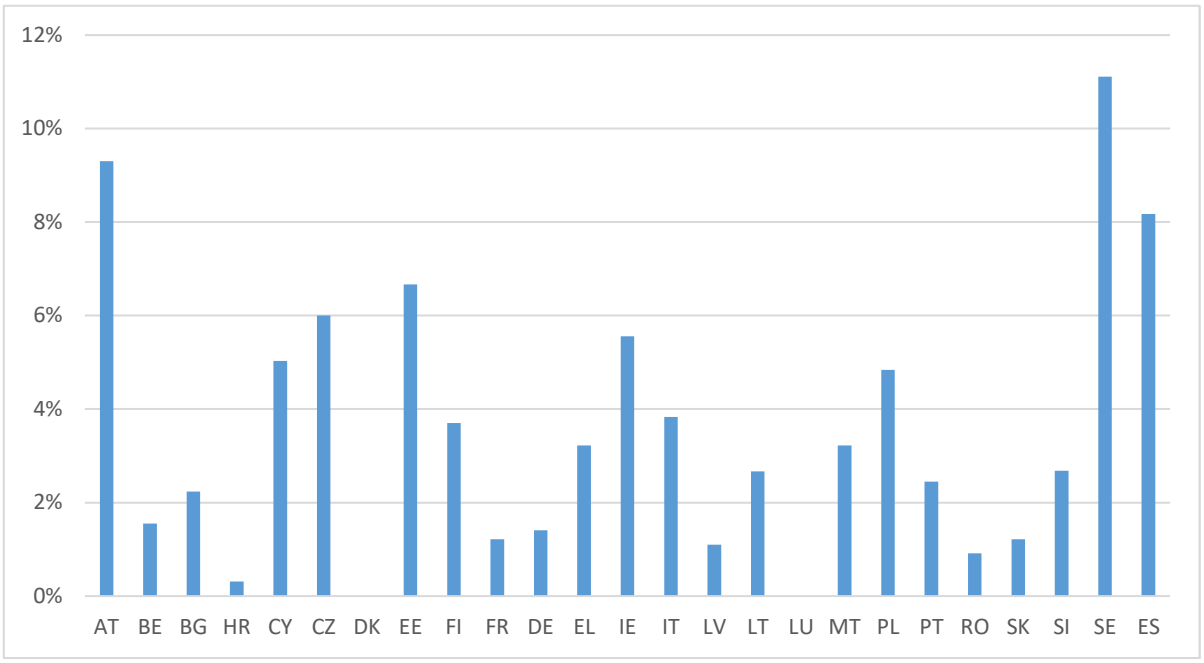
Na základě speciálního označení rovnosti žen a mužů, které Komise po konzultaci s členskými státy přiřadila příslušným opatřením uvedeným v plánech, se má za to, že 129 opatření obsažených v 25 plánech, jež byla přijata ke dni 30. června 2022, je zaměřeno na rovnost žen a mužů. Rozdělení podle členských států je uvedeno v grafu č. 13.[27]

[25] Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2106, kterým se stanoví společné ukazatele a podrobné prvky srovnávacího přehledu oživení a odolnosti.

[26] Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2105 ze dne 28. září 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost, vymezením metodiky pro vykazování sociálních výdajů. Je třeba poznamenat, že Komise použila tuto metodiku nejen na opatření sociální povahy, ale také na všechna ostatní opatření zahrnutá do přijatých plánů pro oživení a odolnost, která se zaměřují na rovnost žen a mužů, aby ji lépe zachytila ve všech plánech. Toto zaměření nemuselo být hlavním cílem dotčených opatření. To znamená, že opatření, která nebyla speciálně označena, mohou mít rovněž dopad na rovnost žen a mužů. Vzhledem k metodickým omezením, předběžné povaze hodnocení a výkonnostní podstatě Nástroje pro oživení a odolnost nelze navíc ze speciálního označení přímo odvodit skutečný dopad a výdaje na rovnost žen a mužů.

[27] Číselné údaje jsou názorné, slouží ke kvalitativní analýze a nepředstavují srovnávací hodnocení plánů členských států pro oživení a odolnost. Počet a struktura opatření v jednotlivých vnitrostátních plánech se značně liší, stejně jako přístup k zohlednění závazků v oblasti rovnosti žen a mužů. Podrobnější analýzu lze nalézt v pracovních dokumentech útvarů Komise přijatých pro každý schválený plán.

Graf č. 13. Podíl (v %) opatření zaměřených na rovnost žen a mužů v přijatých plánech pro oživení a odolnost

Zdroj: Srovnávací přehled oživení a odolnosti

Konkrétní opatření přispívají především k pilířům 4 (Sociální a územní soudržnost), 5 (Zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost) a 6 (Politiky pro příští generaci) Nástroje pro oživení a odolnost, avšak rovnost žen a mužů je podporována také prostřednictvím opatření, která přispívají k pilířům 1 (Zelená transformace), 2 (Digitální transformace) a 3 (Inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění).

Například některá opatření na podporu zelené transformace v rámci pilíře 1 přispívají k cílům rovnosti žen a mužů (např. Belgie, Česká republika, Finsko, Slovensko a Španělsko) tím, že podporují vzdělávání žen v oblasti ekologických dovedností nebo vytváření a rekonstrukci zařízení péče o děti s vyšší energetickou účinností.

Mezi opatření na podporu digitální transformace v rámci pilíře 2 zahrnulo několik členských států (např. Estonsko, Finsko, Kypr, Lotyšsko, Portugalsko, Španělsko a Švédsko) kroky vedoucí ke zlepšení digitálních dovedností dívek a žen, jakož i rovného zastoupení v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM) a informačních a komunikačních technologií (IKT) (např. Portugalsko, Itálie).

V rámci pilíře 3 týkajícího se inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění některé členské státy zohlednily rovnost žen a mužů tím, že zahrnuly opatření na zlepšení přístupu žen podnikatelek k financování a na podporu začínajících podniků vlastněných ženami. Stejně tak existují opatření, která mají ženám pomoci zlepšit jejich podnikatelské dovednosti. Několik členských států také zavedlo zvláštní povinnosti nebo cíle týkající se podávání zpráv o rovnosti žen a mužů (např. Francie, Kypr, Itálie, Portugalsko, Slovinsko a Španělsko).

Opatření v rámci pilíře 4 zahrnují reformy zaměřené na snížení rozdílů ve výši důchodů mezi muži a ženami (např. Rakousko), zlepšení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a pracovních podmínek (např. Chorvatsko a Slovinsko) a posílení začleňování hlediska rovnosti žen a mužů v aktivních politikách na trhu práce (např. Španělsko), jakož i investice na podporu účasti žen na trhu práce (např. Itálie) a na zlepšení finanční gramotnosti žen (např. Kypr).

Řada opatření na posílení systémů zdravotní a dlouhodobé péče v rámci pilíře 5 se zaměřuje na zlepšení kvality a poskytování formální a neformální péče jak na celostátní, tak na regionální nebo místní úrovni, čímž se snižují pečovatelské povinnosti, které často přebírají ženy v domácnostech (např. Česká republika, Estonsko, Itálie, Litva, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Rakousko). Některá opatření navíc přispějí konkrétně k podpoře sociálně znevýhodněných těhotných žen a ke zlepšení pracovních podmínek v profesích, které vykonávají převážně ženy, jako je ošetřovatelství (např. Rakousko a Švédsko).

Opatření v rámci pilíře 6 zahrnují reformy a investice ke zvýšení dostupnosti předškolního vzdělávání a péče (např. Belgie, Česká republika, Itálie, Kypr, Německo, Polsko, Rakousko, Řecko, Slovensko a Španělsko), což představuje důležitou pomoc a podmínku pro podporu účasti žen na trhu práce.

K dnešnímu dni třináct opatření zaměřených na rovnost žen a mužů zahrnuje splněné milníky a cíle. Viz několik příkladů níže.

Příklady opatření zaměřených na rovnost žen a mužů se splněnými milníky a cíli

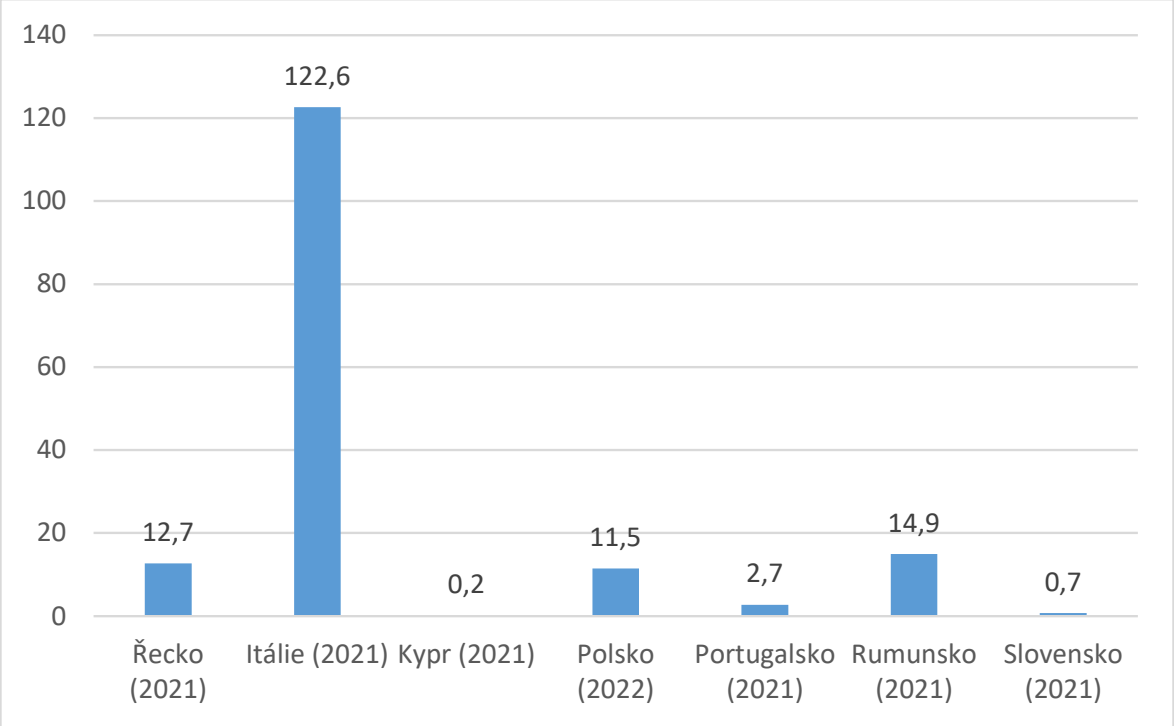
- **Itálie** vytvořila fond na podporu podnikání žen a plánuje investice na prevenci potenciálně ohrožených rodin, včetně podpory rodičů dětí ve věku 0–17 let.
- **Řecko** zavedlo nový rámec pro zlepšení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a odstranění rozdílů v zaměstnanosti žen a mužů.
- **Portugalsko** poskytlo školám nové digitální vybavení, aby podpořilo rovnoměrný rozvoj digitálních dovedností u dívek a chlapců a podpořilo rovnoměrné zapojení do odvětví STEM.
- **Španělsko** zavedlo nové povinnosti pro zaměstnavatele s cílem zajistit rovné odměňování mužů a žen a transparentnost odměňování. Tato reforma pomůže odhalit diskriminační situace způsobené nesprávným ohodnocením práce (tj. nižší mzda za práci stejné hodnoty). Kromě toho revidovalo náhradu nákladů na porod a péči o dítě pro rodiče, především matky, s cílem dlouhodobě snížit rozdíly v důchodech mezi muži a ženami.

III. DALŠÍ POSTUP: FLEXIBILNÍ NÁSTROJ PŘIZPŮSOBENÝ NOVÝM VÝZVÁM

III. a. Posílení národních plánů pro oživení a odolnost s cílem řešit nové výzvy

Členské státy mají v rámci Nástroje pro oživení a odolnost k dispozici finanční prostředky za velmi výhodných podmínek na podporu dalších reforem a investic. Je důležité mít na paměti, že členské státy mají možnost posílit své plány o nové reformy a investice, které budou financovány prostřednictvím půjček. Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost stanoví maximální výši půjček na 360 miliard EUR v cenách roku 2018. Podle grafu č. 13 uvedeného níže bylo dosud na podporu v podobě půjček přiděleno přibližně 165 miliard EUR. Výše půjček z Nástroje pro oživení a odolnost, o kterou mohou členské státy požádat, proto po převedení na běžné ceny činí přibližně 225 miliard EUR. Půjčky z Nástroje pro oživení a odolnost lze kombinovat se soukromým financováním, což umocní jejich dopad. V zájmu rychlého vyřízení žádostí o půjčky a zajištění spravedlivého a transparentního procesu Komise v rámci návrhu na změnu nařízení o plánu REPowerEU navrhla, aby členské státy vyjádřily svůj záměr ohledně možného čerpání půjček z Nástroje pro oživení a odolnost 30 dní po vstupu nového nařízení v platnost.

Graf č. 14. Přehled o poskytnutých půjčkách (v mld. EUR)

Zdroj: Evropská komise

Nástroj pro oživení a odolnost jako nástroj na podporu dosažení cílů plánu REPowerEU

Vzhledem k invazi Ruska na Ukrajinu a nedávným geopolitickým událostem čelí členské státy nebývalým výzvám. Více než kdy jindy je důležité posílit odolnost členských států a investovat do strategicky důležitých oblastí společně a koordinovaně v celé Unii a dodržovat přitom zásady spravedlnosti a solidarity. Pozornost se ještě více zaměřila na urychlení zelené a digitální transformace a na pokračování reforem a investic, které zvýší připravenost na krize a schopnost na ně reagovat. Řada plánů pro oživení a odolnost již zahrnuje opatření k řešení těchto problémů, přičemž urychlení provádění těchto stávajících opatření je bezpochyby prioritou.

Komise navrhla plán REPowerEU, který využívá Nástroj pro oživení a odolnost jako jeden z hlavních prováděcích nástrojů. Cílem plánu REPowerEU je reagovat na dvojí naléhavost transformace evropského energetického systému: postupné ukončení závislosti EU na ruských fosilních palivech, která jsou využívána jako ekonomická a politická zbraň a stojí evropské daňové poplatníky téměř 100 miliard EUR ročně, zvýšení naší odolnosti a urychlení přechodu na čisté energie. V návaznosti na balíček „Fit for 55“ a dokončení opatření v oblasti zabezpečení dodávek a ukládání energie plán REPowerEU navrhuje další soubor opatření, který má tyto cíle: 1) šetřit energii a zvýšit energetickou účinnost, 2) diverzifikovat dodávky energie, 3) urychlit přechod na čistou energii a 4) chytře kombinovat investice a reformy. Cílem návrhu Komise je zajistit, aby členské státy navrhly kapitolu REPowerEU v každém upraveném plánu pro oživení a odolnost. Tato kapitola by se měla zaměřovat na opatření, která přispívají k dosažení cílů plánu REPowerEU, jimiž jsou podpora úspor energie, diverzifikace dodávek energie a urychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie s cílem nahradit fosilní paliva v domácnostech, průmyslu, dopravě a při výrobě elektřiny. Tato kapitola by měla podporovat uvedené cíle prostřednictvím urychlené rekvalifikace pracovních sil směrem k nabytí ekologických dovedností a podpory hodnotových řetězců zahrnujících klíčové materiály a technologie související se zelenou transformací.

V reakci na tyto bezprecedentní geopolitické výzvy byly pro Nástroj pro oživení a odolnost navrženy další zdroje. Zvýšení diverzifikace a bezpečnosti dodávek energie v Unii a snížení závislosti EU na fosilních palivech má zásadní význam pro úspěšné a udržitelné oživení. Členské státy mají možnost využít zbývající objem půjček v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a použít půjčky na podporu opatření v souladu s cíli plánu REPowerEU. Komise rovněž navrhla navýšit dostupné finanční prostředky Nástroje pro oživení a odolnost o 20 miliard EUR z prodeje povolenek systému EU pro obchodování s emisemi, které jsou v současnosti uloženy v rezervě tržní stability, jejímž cílem je pomáhat členským státům s řešením těchto problémů. V neposlední řadě návrh poskytuje členským státům možnost převést na jejich žádost do Nástroje pro oživení a odolnost část jejich přidělených prostředků v rámci programů spravovaných ve sdíleném řízení. Konkrétně může být na plány pro oživení a odolnost vyčleněn větší podíl jejich přidělených prostředků na období 2021–2027 v rámci fondů, které jsou součástí nařízení o společných ustanoveních (zvýšení z 5 % až na 12,5 %), a až 12,5 % jejich národního přídělu v rámci Evropského

zemědělského fondu pro rozvoj venkova, a to s ohledem na velký soulad mezi Nástrojem pro oživení a odolnost a cíli těchto programů.

Plány pro oživení a odolnost mají dobré předpoklady pro realizaci těchto naléhavých priorit. Plány členských států pro oživení a odolnost budou sloužit jako strategický rámec pro reformy a investice, jehož cílem bude zajistit společný evropský postup zaměřený na odolnější, bezpečnější a udržitelnější energetické systémy v souladu s cíli plánu REPowerEU. Upravené plány se budou muset zabývat doporučeními pro jednotlivé země pro rok 2022, a to zejména doporučeními v oblasti energetiky.

III. b. Postup vpřed: pokyny členským státům k aktualizaci plánů

Nové pokyny k plánům pro oživení a odolnost v kontextu plánu REPowerEU poskytují nezbytné informace a instrukce pro členské státy, aby upravily své plány v souvislosti s aktualizovanou výší přídělů, a zároveň doplňuje reformy a investice, které mají řešit cíle plánu REPowerEU.

Nové pokyny se zaměřují na postup, kterým se mění stávající plány, přičemž na vypracování plánů pro oživení a odolnost se obecně i nadále vztahují pokyny z ledna 2021[28]. Nové pokyny konkrétně stanoví, jak by měla být kapitola plánu REPowerEU strukturována a co by měla obsahovat.

Komise v pokynech rovněž jasně uvedla, že přidání kapitol plánu REPowerEU do plánů pro oživení a odolnost by nemělo zpozdit provádění těchto plánů. Je důležité, aby se členské státy i nadále soustředily na provádění stávajících plánů pro oživení a odolnost, aby umožnily pokrok v plnění milníků a cílů, a to s ohledem na jejich význam pro rychlejší zotavení z ekonomických dopadů pandemie a pro zvýšení odolnosti.

Změna plánů pro oživení a odolnost by proto měla být řádně odůvodněna a zcela omezena na určitý okruh situací, aby bylo možné rychle přijmout a mobilizovat dodatečné investice a reformy. Ambice plánů pro oživení a odolnost by neměly být sníženy, zejména pokud jde o reformy reagující na doporučení pro jednotlivé země.

Závěr

Nástroj pro oživení a odolnost byl zřízen v únoru 2021, aby podpořil hospodářskou, sociální a územní soudržnost Unie a poskytl členským státům významnou finanční podporu v souvislosti s krizí způsobenou onemocněním COVID-19, a to prostřednictvím intenzivnějšího provádění udržitelných reforem a investic. Po osmnácti měsících bylo dosaženo významného pokroku: provádění ambiciózního reformního a investičního programu

[28] Pracovní dokument útvarů Komise (2021) 12 final

předloženého členskými státy je na dobré cestě a podporuje urychlení ekologické a digitální transformace Evropy.

Nástroj pro oživení a odolnost se navíc stal základním kamenem strategie Evropské unie zaměřené na budoucnost, neboť národní plány pro oživení a odolnost stanovují investiční a reformní program na podporu udržitelného růstu podporujícího začlenění v nadcházejících letech. V tomto ohledu bude Nástroj pro oživení a odolnost pomáhat členským státům řešit nerovnosti mezi ženami a muži prostřednictvím opatření přímo zaměřených na rovnost žen a mužů a podporou začleňování rovnosti do všech šesti pilířů politiky.

V této počáteční fázi se pozitivně projevila také jedinečná povaha tohoto nástroje, který je založen na poptávce a výkonnosti. Podporuje provádění kombinace vzájemně se posilujících reforem a investic, které jsou navrženy ve spolupráci s členskými státy a přizpůsobeny jejich potřebám, a poskytuje odpovídající pobídky k zajištění jejich provádění ve střednědobém horizontu.

Od vytvoření Nástroje pro oživení a odolnost měly bezprecedentní geopolitické a hospodářské události drastický dopad na společnost a hospodářství Unie, jež nyní čelí nové krizi způsobené dopadem ruské invaze na Ukrajinu. Opatření obsažená ve stávajících plánech pro oživení a odolnost, která mají zajistit zelenou a digitální transformaci, mají i nadále zásadní význam a je třeba je provádět v plném rozsahu. Dále se očekává, že k novým výzvám již přispěje řada opatření zahrnutých do plánů členských států pro oživení a odolnost. Nedávný geopolitický a hospodářský vývoj zároveň vyžaduje ještě větší naléhavost a vyšší úroveň ambicí, aby se výrazně zlepšila odolnost dodávek energie do Unie, snížila závislost na dovozu energie a podpořila spravedlivá transformace. To vyžaduje kombinaci dalších investic a reforem na úrovni EU i jednotlivých členských států.

V této souvislosti Komise vzhledem k prvním viditelným úspěchům Nástroje pro oživení a odolnost navrhla, aby se stal hlavním prováděcím nástrojem plánu REPowerEU[29]. Dostupná úvěrová kapacita Nástroje pro oživení a odolnost a rovněž další navrhované zdroje financování mohou přispět k posílení otevřené strategické autonomie Evropy, snížení závislosti Unie na fosilních palivech, podpoře obnovitelných zdrojů energie a celkovému snížení spotřeby energie. Díky kapitole plánu REPowerEU zaměřené na posílení ambice plánů pro oživení a odolnost mají tyto plány dobré předpoklady k tomu, aby sloužily jako klíčový evropský strategický rámec pro reformy a investice, který zajistí společný evropský postup zaměřený na odolnější, bezpečnější a udržitelnější energetické systémy.

[29] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly plánu REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a kterým se mění nařízení 2021/1060, 2021/2115, 2003/87/ES a rozhodnutí 2015/1814. Celý text je k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/info/files/proposal-regulation-european-parliament-and-council-amending-regulation-eu-2021-241-regards-repowereu-chapters-recovery-and-resilience-plans-and-amending-regulation-2021-1060-2021-2115-2003-87-ec-2015-1814_en.